

Csongrádi Nagyréti területek – Helyi jelentőségű védett természeti területének

FENNTARTÁSI terve

„1996 óta élvez helyi védelmet. A 806 ha-s terület a Köröszugban helyezkedik el, délről 10 km hosszan a Tisza, keletről pedig 5 km hosszan a Hármaskörös öleli körül. A védelem alapvető célja a még közel természetes állapotban fennmarad egyedülállóan gazdag élővilággal rendelkező ártéri erdők, holtágak, kubikgödrök megőrzése, a tájképi értékek és kultúrtörténeti emlékek védelme” Deák József

Csongrád Nagyréti Természetvédelmi Terület (TT)

Adatok:

Törzskönyvi szám: 5/18/TT/95
Megye: Csongrád-Csanád Vármegye
Település: Csongrád
Védettségi szint: helyi jelentőségű
Védelmi kategória: természetvédelmi terület (TT)
Kiterjedése: 742,49 hektár
Ebből fokozottan védett: 0 hektár
Hatályba lépés éve: 1996

1. § (1) A Képviselő-testület **Csongrád Nagyréti Természetvédelmi Terület** elnevezéssel védetté nyilvánítja:

- a)¹ Ellésparti Holt-Tiszát (Lófogó) 21 ha területtel,
- b) Külső Elléspartot, 1 ha területtel,
- c) Mámai réti holtág Csongrád közigazgatási határán belüli, 89 ha területtel,
- d) Rázsonyi Holt-Köröst, (Csongrád közigazgatási határán belüli) 37 ha területtel,
- e) Fekete-Köröst (Dög-Körös), 16 ha területtel,
- f) Tisza bal partján és a Körös jobb partján lévő ártéri erdőt, 582 ha területtel. (Vármegye határig) (Eredeti)

Csongrádi Nagyrét megfigyelt védett állat és növényfajai

Nagyrét

I. Védett madarak

	Latin név	Magyar név
1	<i>Accipiter gentilia</i>	Héja
2	<i>Acrocephalus arundinaceus</i>	Nádirigó
3	<i>Acrocephalus palustris</i>	Énekes nádiposzáta
4	<i>Acrocephalus scirpaceus</i>	Cserregő nádiposzáta
5	<i>Aegithalos caudatus</i>	Őszapó
6	<i>Alauda arvensis</i>	Mezei pacsirta
7	<i>Alcedo atthis</i>	Jégmadár
8	<i>Anthus trivialis</i>	Erdei pityer
9	<i>Ardea cinerea</i>	Szürkegém

10	<i>Ardea purpurea</i>	Vörös gém
11	<i>Athene noctua</i>	Kuvik
12	<i>Botaurus stellaris</i>	Bölömbika
13	<i>Buteo buteo</i>	Egerészölyv
14	<i>Carduelis carduelis</i>	Tengelic
15	<i>Carduelis chloris</i>	Zöldike
16	<i>Chlidonias hybridus</i>	Fattyuszerkő
17	<i>Chlidonias niger</i>	Kormos szerkő
18	<i>Ciconia coconia</i>	Fehér góly
19	<i>Ciconia nigra</i>	Fekete gólya
20	<i>Circus aeruginosus</i>	Barna rétihéja
21	<i>Coccothraustes coccothraustes</i>	Meggyvágó
22	<i>Cuculus canorus</i>	Kakukk
23	<i>Delichon urbica</i>	Molnárfecske
24	<i>Denorocopus maier</i>	Nagy fakopáncs
25	<i>Denorocopus minor</i>	Kis fakopáncs
26	<i>Dryocopus martius</i>	Fekete harkály
27	<i>Egretta alba</i>	Nagy kócsag
28	<i>Egretta garzetta</i>	Kis kócsag
29	<i>Emberiza citrinella</i>	Citromsármány
30	<i>Emberiza schoeniclus</i>	Nádi sármány
31	<i>Erithacus rubecula</i>	Vörösbegy
32	<i>Falco columbarius</i>	Kis sólyom
33	<i>Falco subbutco</i>	Kabasólyom
34	<i>Falco tinnunculus</i>	Vörös vércse
35	<i>Fringilla colebs</i>	Erdei pinty
36	<i>Galerida cristata</i>	Búbos pacsirta
37	<i>Gallinula chloropus</i>	Vízityúk
38	<i>Grus grus</i>	Daru
39	<i>Haliaetus albicilla</i>	Rétisas
40	<i>Himantopus himantopus</i>	Gólytöcs
41	<i>Hirundo rustica</i>	Füstifecske
42	<i>Ixobrychus minitus</i>	Törpegém
43	<i>Lanius collurio</i>	Tövisszúró gébics
44	<i>Lanius minor</i>	Kis őrgébics
45	<i>Larus ridibundus</i>	Dankasirály
46	<i>Locustella luscinioides</i>	Nádi tücsökmadár
47	<i>Luscinia megarhynchos</i>	Fülemüle
48	<i>Merops apiaester</i>	Gyurgyalag
49	<i>Milaria calandra</i>	Sordély
50	<i>Motacilla alba</i>	Barázdabillegető
51	<i>Motacilla flava</i>	Sárga billegető
52	<i>Muscicapa striata</i>	Szürke légykapó
53	<i>Nyctycorax nyctycorax</i>	Bakcsó

54	<i>Oriolus oriolus</i>	Sárgarigó
55	<i>Parus caeruleus</i>	Kék cinege
56	<i>Parus maior</i>	Széncinege
57	<i>Phoenicurus ochruros</i>	Házi rozsdafarkú
58	<i>Phoenicurus phoenicurus</i>	Kerti rozsdafarkú
59	<i>Picus viridis</i>	Zöld küllő
60	<i>Platalea leucorodia</i>	Kanalasgém
61	<i>Podiceps cristatus</i>	Búbos vöcsök
62	<i>Podiceps griscigena</i>	Vörösnnyakú vöcsök
63	<i>Pyrrhula pyrrhula</i>	Süvöltő
64	<i>Rallus aquaticus</i>	Guvat
65	<i>Remiz pendulinus</i>	Függőcinege
66	<i>Riparia riparia</i>	Partifecske
67	<i>Saxicola rubetra</i>	Rozsdás csaláncsucs
68	<i>Saxicola torquata</i>	Cigány csaláncsucs
69	<i>Streptopelia turtur</i>	Vadgerle
70	<i>Sylvia curruca</i>	Kis poszáta
71	<i>Sylvia atricapilla</i>	Barátposzáta
72	<i>Sylvia borin</i>	Kerti poszáta
73	<i>Tachybaptus ruficollins</i>	Kis vöcsök
74	<i>Tringa glareola</i>	Réti cankó
75	<i>Tringa totanus</i>	Piroslábú cankó
76	<i>Turdus merula</i>	Fekete rigó
77	<i>Turdus philomelos</i>	Énekes rigó
78	<i>Turdus pilaris</i>	Fenyőrigó
79	<i>Upupa epops</i>	Búbosbanka
80	<i>Vanellus vanellus</i>	Bíbic

II. Védett emlősök

1.	<i>Erinaceus concolor</i>	Közönséges sün
2.	<i>Nyctalus noctula</i>	Korai denevér
3.	<i>Talpa europea</i>	Vakondok

III. Védett hüllők

1.	<i>Elaphe longissima</i>	Erdei sikló
2.	<i>Emys orbicularis</i>	Mocsári teknős
3.	<i>Lacerta agilis</i>	Fürgegyík
4	<i>Natrix natrix</i>	Vízisikló

IV. Védett kétélűtűek

1	<i>Bombina bombina</i>	Vöröshasú unka
2.	<i>Hyla arborea</i>	Levelibéka
3.	<i>Rana arvalis</i>	Mocsári béka
4.	<i>Rana esculenta</i>	Kecskebéka

V. Védett rovarok

1.	<i>Apatura ilia</i>	Kis színjátszólepke
2.	<i>Inachis io</i>	Nappali pávaszem
3.	<i>Palingenia longicauda</i>	Tiszavirág
4.	<i>Vanessa atalanta</i>	Atalanta lepke

VI. Védett növények

1	<i>Clematis integrifolia</i>	Réti iszalag
2	<i>Lecantheum serotinum</i>	Tiszaparti margitvirág
3	<i>Leucojum aestivum</i>	Nyári tőzike
4	<i>Salvina natans</i>	Rucaöröm
5	<i>Trapa natans</i>	Sulyom

Megjegyzés: A vastag betővel szedett (Bold) fajnevek **Natura 2000** jelölő fajok

A fenntartási terven belül a Nagyréti területet két nagyobb egységre érdemes osztani.

1. Az első nagyobb terület egység az **Ártéri (mentett oldali területeken található) holtágak**
2. A második nagyobb területi egység a **Hullámtéri erdők és rétek a Tisza bal partján (Natura 2000 SCI, SPA)**

Az **Ártéri (mentett oldali területeken található) holtágak** helyrajzi számai (HRSZ) a következők:

Mámai Holt-Tisza	HRSZ
	0570/1
	0574
	0582/1
	0582/3
	0583/3
	0592/1
	0592/2
	0600/1
Ellésparti HT (Lófogó)	HRSZ
	0613/2
	0613/1
	0615/1
Külső Ellésparti Kádár Tanya	
	0638/2
Fekete Holt- Körös (Dög-Körös)	HRSZ
	0726/11
	0726/18
Rázsonyi Holt-Körös	HRSZ
	0721/15
	0718/8
	0697/31
	0697/29
	0700/23
	0700/12
	0720/15

Ártér mentett oldali területek

Csongrád Nagyréti Természetvédelmi Terület (TT) ártéri (mentett oldali) holtágainak fenntartási terve

A természetes utón kialakult vagy mesterségesen, szabályozással kialakított holtmedrekben zajló feltöltődési szukcessziós folyamatok előre jelzik, hogy néhány évtizeden belül teljesen elmocsarasodnak, illetve erősen feltöltődnek. Ennek eredményeként csökken vagy átalakul a Tisza és holtmedrei által alkotott vizes élőhelyek száma és heterogenitása. Csökken az állóvízi viszonyokat kedvelő fajok és fajegyüttesek száma illetve élőhely kínálata. Ezt a folyamatot (tehát a fenntartását) csak aktív vízügyi beavatkozásokkal lehet javítani. A fent említett folyamatok már tetten érhető a Nagyrét ártéri holtágai és a Natura 2000 hullámtéri területének kubikgödrei esetében is.

Gyova-Mámai Holt-Tisza

ÁNÉR: Békalencsés, rucaörömös, tócsagazos úszóhínár (A1), Tavak zárt nádasai és gyékényesei (B1), Facsoportok, erdősávok és fasorok (fásítások) (S7), Nem őshonos fajú ültetett facsoportok, erdősávok és fasorok (S6).

Mámai Holt-Tisza	HRSZ	Ha
	0570/1	12,99
	0574	4,97
	0582/1	0,99
	0582/3	6,03
	0583/3	11,51
	0592/1	21,44
	0592/2	0,51
	0600/1	16,80
	Szum:	75,24

Csongrád-Csanád vármegyéhez tartozó részek

Gyovai és Mámai részből álló holtágrendszer a Tisza szabályozása során 1859-ban végrehajtott 83 számú átmetszéssel, a bal parti ármentesített területen alakult ki. Vize belvízből vagy magasabb tiszai vízállásnál szivornyával vagy – vízállástól függetlenül – szivattyús felvonulással, azaz úszóműves vízkivétellel van lehetőség a vízpótlásra, másrészt – ugyancsak magasabb vízállásnál – gravitációsan a Hármaskörösből a Tőkefoki-zsilipen át a Máma-Tőkefoki-főcsatornán keresztül. A holtág állami tulajdon kezelője KÖTIVIZIG, fenntartója Csépa Község Önkormányzat. A Mámai rész vízközéptől számított Tisza felőli része Csongrád Vármegyéhez ezen belül Csongrád Városához tartozó helyi védelem alatt álló terület. A holtág túlpartja Jász-Nagykun-Szolnok Vármegyéhez ezen belül Csépa és Tiszasas községekhez tartozik. Horgász víz, (Kinizsi Horgászegyesület, Csépa). A holtágat mezőgazdasági területek határolják. Madárvédelem, vízimadarak szempontjából kiemelten fontos élőhely. A környező fákra madárodok telepítése ajánlott.

Az élőhely fenntartása: Vízutánpótlás biztosítása. Ennek a feladatnak az elvégzését a KÖTIVIZIG végzi el, alkalmanként a Tiszából úszóműves szivattyúval. Az élőhely szempontjából az egyik legfontosabb célkitűzés meder víz háztartásának stabilabbá tételé, a víz térfogat, ezzel összefüggésben pedig a víz borítás tartósságának biztosítása illetve ha lehet, növelése. Hínárgyérítés nem szükséges. A parti nádas gyékényes égetése tilos. Horgászat rendjének betartása. A fasorok illegális kivágásának tilalma. A fasorokra madárodok telepítése ajánlott.

Idegen forgalom: Mámai-réti kilátó és pihenőhely, a környéken több szállás lehetőség a holtág partján

Ellés parti Holt-Tisza (Csongrád feletti Lófogó)

ÁNÉR: Tavak zárt nádasai és gyékényesei (B1), Spontán be erdősült területek, részben betelepült cserje és gyepszinttel (R1)

Ellésparti HT (Lófogó)	HRSZ	Ha
	0613/2	0,23
	0613/1	1,10
	0615/1	19,9
	Szum:	21,22

A holtág természetes lefűződéssel alakult ki, a Tisza bal parti mentett oldali (ármentesített) területén közvetlenül a védtöltés mellett húzódik. Medrének feltöltődése előre haladott. Gyakran kiszárad. Vízutánpótlása szivattyúval közvetlen a Tiszából, vagy belvizekből, .Leüríthető szivattyúsan. A holtág funkciója belvíz tározás és öntözővíz tározás. Helyi védelem alatt áll. A holtágat körbe mezőgazdasági területek határolják

Az élőhely fenntartása: Vízutánpótlása nem megoldott. Ellenben a belvizek hosszabb idejű megtartása/visszatartása szükséges és indokolt. A nádas gyékényes égetése tilos. Madárvédelem szempontjából a holtágat körbe ölelő fasorokra madárodok telepítése ajánlott. Illegális fakitermelés tilos.

Idegen forgalom: A holtág D-K sarkában pihenő helyet alakítottak ki. Innen indul a hullámtérbe az Ellés monostorhoz vezető út.

Fekete Holt-Körös

ÁNÉR: Tavak zárt nádasai és gyékényesei (B1), Kiszáradó, jellegtelen és másodlagos mocsarak és sásosok (O1), Spontán beerdősödött területek részben betelepült cserje- és gyepszinttel (R1) részben, Fűz- és nyárligetek (J4)

Fekete Holt- Körös (Dög-Körös)	HRSZ	Ha
	0726/11	1,85
	0726/18	1,97
	Szum:	3,81

A holtág a folyószabályozás során alakult ki, a Hármaskörös jobb partján a mentett oldali területén, a csongrádi Tisza –Körös torkolat közvetlen közelében. Medrének feltöltődése előre haladott, gyakran kiszárad. A holtág elsődleges funkciója belvíz tározás. Természetes körülmények között feltöltődhet szivárgó vizekből, belvizekből.

Az élőhely fenntartása: Vízpótlása és vízcseréje megoldatlan. A Hármaskörösből szivattyú segítségével lehetne közvetlenül a holtágot vízzel feltölteni, hasonlóan a Mámai holtághoz. Kezelője: KÖTIVIZIG). Rehabilitációja esetén jelentős vizes élőhely lehetne. Madárvédelmi megfontolásból odúk telepítése javasolt.

Idegen forgalom: A holtágnak tájképi jelentősége jelentősnek mondható..

Rázsonyi Holt-Körös

ÁNÉR: Tavak zárt nádasai és gyékényesei (B1), Spontán beerdősödött területek részben betelepült cserje és gyepszinttel (R1), részben Fűz és nyárligetek (J4) (erdészetiileg Elegyes Fűzes)

Rázsonyi Holt-Körös	HRSZ	Ha
	0721/15	4,81
	0718/8	4,00
	0697/31	9,22
	0697/29	13,13
	0700/23	4,01
	0700/12	1,03
	0720/15	1,89
	Szum	38,09

A holtág a folyószabályozás során alakult ki, a Hármaskörös jobb partján a mentett oldali területén. Medre erősen feliszapolódott, mocsári vegetáció feltöltődő szukcessziós folyamata előre haladott, gyakran kiszárad. Feltöltődhet szivárgó vizekből, belvizekből.

Az élőhely fenntartása: Vízét kaphat a Mámai Holt-Tiszából a Mámai-Tőkefoki belvízcsatornán keresztül. Leírható a Picsora belvízcsatornán keresztül gravitációsan, vagy a Tőkefoki szivattyútelepnél szivattyúsan. A holtág elsődleges funkciója belvíz tározás. Kezelője: KÖTIVIZIG. Rehabilitációja esetén jelentős vizes élőhely lehetne. Madárvédelmi szempontból madárodúk telepítése javasolt. A nád égetése és az illegális fakitermelés tilos.

Idegen forgalom: A holtágnak tájképi jelentősége van.

Hullámtéri terület természetvédelmi státuszai:

Csongrádi Nagyrét– Helyi jelentőségű védett természeti terület, Természetvédelmi státuszai: Hullámtéri erdők és rétek a Tisza bal partján (Natura 2000 SCI, SPA)

Natura 2000 Közép-Tisza SCI (HUNH20015)

Közép-Tisza kiemelt jelentőségű természet-megőrzési terület (kjTT)- SCI *HUHN20015* (Közép-Tisza hullámtér)

Natura 2000 Közép-Tisza SPA (HUNH10004)

Közép-Tisza különleges madárvédelmi terület (KMT)-SPA-*HUHN10004* (Közép Tisza hullámtér)

Közép-Tisza SCI (HUNH20015)

Kód	Jelölő élőhelyek
91E0*	Enyves éger (<i>Alnus glutinosa</i>) és magas kőris (<i>Fraxinus excelsior</i>) alkotta ligeterdők (<i>Alno-Padion</i> , <i>Alnion incanae</i> , <i>Salicion albae</i>)
3150	Természetes eutróf tavak Magnopotamion vagy Hydrocharition növényzettel
3270	Iszapos partú folyók részben <i>Chenopodion rubri</i> , és részben <i>Bidention</i> növényzettel
6440	<i>Cnidion dubii</i> folyóvölgyeinek mocsárrétjei *: kiemelt jelentőségű jelölő élőhely

Jelölő fajok	
Latin név	Magyar név
<i>Aspius aspius</i>	Balin
<i>Barbastella barbastellus</i>	Nyugati pisedenevér
<i>Bombina bombina</i>	Vöröshasú unka
<i>Castor fiber</i>	Eurázsiai hód
<i>Cobitis taenia</i>	Vágó csík
<i>Cucujus cinnaberinus</i>	Skarlátbogár
<i>Emys orbicularis</i>	Mocsári teknős
<i>Gobio albipinnatus</i>	Halványfoltú küllő
<i>Gymnocephalus baloni</i>	Széles durbincs
<i>Gymnocephalus schraetzer</i>	Selymes durbincs
<i>Lutra lutra</i>	Vidra
<i>Lycaena dispar</i>	Nagy tűzlepke
<i>Misgurnus fossilis</i>	Réticsík
<i>Myotis bechsteinii</i>	Nagyfülű denevér
<i>Myotis blythii</i>	Hegyesorrú denevér

<i>Myotis dasycneme</i>	Tavi denevér
<i>Pelecus cultratus</i>	Garda
<i>Rhodeus sericeus amarus</i>	Szivárványos ökle
<i>Sabanejewia aurata</i>	Törpecsík
<i>Triturus dobrogicus</i>	Dunai tarajosgőte
<i>Unio crassus</i>	Tompa folyamkagyló
<i>Zingel streber</i>	Német bucó
<i>Zingel zingel</i>	Magyar bucó

Közép-Tisza SPA (HUNH10004)

Jelölő fajok		
Kód	Latin név	Magyar név
A229	<i>Alcedo atthis</i>	jégmadár
A053	<i>Anas platyrhynchos</i>	tőkés réce
A404	<i>Aquila heliaca</i>	parlagi sas
A029	<i>Ardea purpurea</i>	vörös gém
A060	<i>Aythya nyroca</i>	cigányréce
A021	<i>Botaurus stellaris</i>	bölömbika
A031	<i>Ciconia ciconia</i>	fehér gólya
A030	<i>Ciconia nigra</i>	fekete gólya
A122	<i>Crex crex</i>	haris
A429	<i>Dendrocopos syriacus</i>	balkáni fakopáncs
A236	<i>Dryocopus martius</i>	fekete harkály
A027	<i>Egretta alba</i>	nagy kócsag
A321	<i>Ficedula albicollis</i>	örvös légykapó
A075	<i>Heliaetus albicilla</i>	réti sas
A022	<i>Ixobrychus minutus</i>	törpegém
A338	<i>Lanius collurio</i>	tövisszúró gébics
A073	<i>Milvus migrans</i>	barna kánya
A023	<i>Nycticoarx nycticorax</i>	bakcsó
A094	<i>Pandion haliaetus</i>	halászsas
A151	<i>Philomachus pugnax</i>	pajzsoscankó
A249	<i>Riparia riparia</i>	parti fecske
A307	<i>Sylvia nisoria</i>	karvalyposzáta

A vastag betűvel (Bold) szedett fajok a **Csongrádi Nagyrét– Helyi jelentőségű védett természeti területén** igazolhatóan megtalálhatók.

A Közép-Tisza **(HUNH10004)** Különleges Madárvédelmi Terület (SPA) természetvédelmi célkitűzése az azon található, a kijelölés alapjául szolgáló fajok és a jelölő fajok számára szükséges élőhelytípusok kedvező természetvédelmi helyzetének megőrzése, fenntartása, helyreállítása, valamint a Natura 2000 területek lehatárolásának alapjául szolgáló természeti állapot és a kedvező

természetvédelmi állapottal összhangban lévő gazdálkodás feltételeinek biztosítása, valamint a jelölő fajok állományainak és költőhelyeinek védelme és rendszeres monitoringja.

Erdők, rétek és ültetvények

2. Hullámtéri erdők és rétek a Tisza bal partján (Natura 2000 SCI, SPA)

A helyi védelem alatt álló (és Natura 2000) területetek általános fenntartási javaslatok:

Hullámtéri erdők	HRSZ	Ha
Natura 2000 SCI, SPA	0560/1	6,34
Erdőtagok számai: 52-74	0560/3	0,59
RÉT_Nedves hullámtéri gyepek	0560/4	33,97
	0560/5	6,50
	0560/2	0,35
RÉT_Nedves hullámtéri gyepek	0607/1	25,41
	0607/2	2,12
	0607/3	44,47
	0607/4	6,82
	0607/5	0,82
	0607/6	0,69
	0607/7	104,27
	0607/8	0,13
Nagygombás 1 ha rész	0607/9	0,29
	0607/10	0,29
	0607/11	11,01
Monostor	0730	9,86
	0731	3,01
	0732	30,73
4513-as mellékút	0733	1,50
	0740	8,98
	0741	0,91
Szakadás (0,5,ha)	0742/2	33,99
	0742/24	1,00
	0742/26	42,65
	0742/27	29,74
	0742/28	57,76
	0742/29	15,34
	0742/8	6,59
Körös hullámtér		0,00
Helyi	0743	25,18
Védett	0744/1	43,90
Terület	0744/2	1,12
Hármas-Körös jobb part	0745	10,75

Fontos fenntartási feladat az inváziós fajok távoltartása. Ellenben megjegyzendő, hogy a folyó menti bokorfüzesek és puhafás ligeterdők esetében ez ma már gyakorlatilag kivitelezhetetlen, mivel az özönnövények óriási tömegben jelenhetnek meg, illetve a folyók propagulum közvetítő tevékenysége miatt még egy sikeres kezelés esetén is azonnal visszatelepednének a nemkívánatos fajok. A folyó menti állományoknál esetleg a fásszárú özönfajok időnkénti visszavágása javasolható, mert ezzel az egyébként jelen levő őshonos fafajú egyedeket is megsegíthetjük, másrészt a magtermő korú fák kivágásával a további terjeszkedést is mérsékelhetjük. A ligetesebb (nem erdőként nyilvántartott) állományokban tartamos megoldást az ártéri legeltetés újbóli meghonosítása jelenthet. folyó menti bokorfüzeseknek nincs erdőgazdálkodási jelentősége, megmaradásukat elsősorban a mederfenntartási és vízépítési munkák befolyásolják. A terület helyrajzi számai és azok nagysága:

A helyi védelem alatt álló területet meghatározó élőhelytípusai (Á-NÉR kódok szerint): Nemesnyárasok (S2); Fűz-nyár ártéri erdők (J4), Folyómenti bokorfüzesek (J3), Keményfás ártéri erdők (J6), Őshonos fafajú keményfás jellegtelen erdők (RC). Nem őshonos fafajok spontán állományai (S6);

Az erdőállományok térképi bemutatását, illetve a különböző faállományok elhelyezkedését a „Erdőrészletek (Natura 2000 SCI, SPA) ” részben mutatjuk be.

Hullámtéri erdők	HRSZ
Natura 2000 SCI, SPA	0560/1
Erdőtagok számai: 52-74	0560/3
RÉT_Nedves hullámtéri gyepek	0560/4
	0560/5
	0560/2
RÉT_Nedves hullámtéri gyepek	0607/1
	0607/2
	0607/3
	0607/4
	0607/5
	0607/6
	0607/7
	0607/8
Nagygombás 1 ha rész	0607/9
	0607/10
	0607/11
Monostor	0730
	0731
	0732
4513-as mellékút	0733
	0740
	0741
Szakadás (0,5,ha)	0742/2
	0742/24
	0742/26
	0742/27
	0742/28
	0742/29
	0742/8
Körös hullámtér	
Helyi	0743
Védett	0744/1
Terület	0744/2
Hármas-Körös jobb part	0745

Erdőgazdálkodáshoz és élőhely védelemhez köthető általános fenntartási javaslatok

A nemes nyárasok, és hazai fafajok klónültetvényei esetében általános cél, hogy hosszú távon átalakuljon a szerkezetük, a felújításuk tájhonos hazai fafajokkal. Természetvédelme szempontból kedvezőbb, ha a nemes nyáras cél állományú erdő részletek esetében is inkább őshonos, illetve tájhonos fafajt alkalmaznak. Kíváncos célállománytípusok a füzes, hazai nyáras. Javasolt fafajok a fehér nyár (*Populus alba*), fekete nyár (*Populus nigra*), szürke nyár (*Populus canescens*), fehér fűz (*Salix alba*), törékeny fűz (*Salix fragilis*). Amennyiben a termőhely megengedi, célállománytípus lehet a kőrises-kocsányos tölgyes is, amelyben javasolt fafajok a kocsányos tölgy (*Quercus robur*), a magyar kőris (*Fraxinus angustifolia*), vénic szil (*Ulmus laevis*), mezei juhar (*Acer campestre*).

Vágástérületeken javasoljuk inváziósoktól mentesített hagyásfa-csoportok meghagyását. Tarvágásos véghasználat esetén a természet közeli füzesek helyi génkészletének megőrzését Fakivágás költési időszakban (március 15-július 15.) nem végezhető.

A fészkelésre alkalmas idős fák kivágása a terület jelölő madárfajai számára - feketególya (*Ciconia nigra*), réti sas (*Haliaetus albicilla*), barna kánya (*Milvus migrans*), – jelentős veszélyforrás. A tarvágás csökkenti a ligeterdőkhez kötődő madárfajok fészkelési lehetőségeit

Természszerű erdők és azokat meghatározó élőhelytípusait (Á-NÉR 2011 kódok szerint): Fűz-nyár ártéri erdők (J4); Keményfás ártéri erdők (J6); figyelembe vevő javaslatok:

„A 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet 4.§ 5. pontja alapján „(5) A fenntartási terv a Natura 2000 terület kezelésére vonatkozó javaslatokat, valamint ezek megvalósításának lehetséges eszközeit tartalmazza, és jogszabály eltérő rendelkezése hiányában kötelező földhasználati szabályokat nem állapít meg.”

A fészkelőhely jelentős megváltoztatásával járó erdészeti beavatkozások (tarvágás, cserjeirtás) a fészkek körzetében egész évben korlátozásra javasoltak az erdőterv-rendeletben megadottak szerint. A fészkelőhely jelentős megváltoztatásával nem járó beavatkozások esetében, a munkálatok a korlátozás mellett is végezhetők. Fokozottan védett jelölő madár faj fészkeinek (madár fajtól függően meghatározott) körzetében fészkelési időszakban az erdőgazdálkodási tevékenység nem végezhető.

Az invazíós növények nagy kiterjedésű homogén állományait (főként a gyalogakácosok), rendszeres kaszálással és/vagy legeltetéssel gyepekkel kell fenntartani, vagy át kell alakítani természetsszerű erdővé.

Tájidegen fafajú állományok fokozatos átalakítása természetsszerű erdőállományokra. Az őshonos keményfa fajok elegyarányának javítására kell törekedni, lehetőség szerint minél inkább helyi eredetű szaporítóanyag felhasználásával

Nedves hullámtéri gyepek

Á-NÉR szerint) Mocsárrétek (D34); (Leginkább az uralkodó fűfajai: fel: fehér tippán (*Agrostis stolonifera*), réti ecsetpázsit (*Alopecurus pratensis*), gyepes sédbúza (*Deschampsia caespitosa*), HRSZ részterületei

	HRSZ
RÉT_Nedves hullámtéri gyepek	0560/4
RÉT_Nedves hullámtéri gyepek	0607/1

Gyepek esetén a NATURA 2000 gyepterületek fenntartásának föld használati szabályairól szóló 269/2007. (X.18) Korm. rend előírásait szükséges alapul venni.

Általános cél a **rétek-legelő**k esetében, hogy kiterjedésük ne csökkenjen, legeltetés-kaszálás folyjon rajtuk. Az idegenhonos cserjékkel benőtt területek esetében cél a folyamat visszafordítása, és a gyepterületi ágnak megfelelő kezelés visszaállítása.

Nedves gyepek területére fenntartására vonatkozó előírások és javaslatok

Gyepek természetközeli állapotának megőrzése érdekében

Fenntartási javaslatok:

Felülvetés, vegyszeres, gyomirtás, tárcsázás nem megengedett, Felázott talajon a munkavégzés nem megengedett. Legeltetéssel és/vagy kaszálással történő hasznosítás feltétlenül szükséges, ez a gyepterületek ideális használati módja. Minden évben tisztító kaszálás elvégzésére kerüljön sor. A hasznosítás (legeltetés vagy kaszálás) elmaradása miatt az behurcolt özönnövények gyors térfoglalása jellemző, megindul a cserjésedés és a beerdősülés. Ez a folyamat általában sűrű gyalogakácos (*Amorpha fruticosa*) kialakulásával veszi kezdetét. A gyepek cserjésedésének megakadályozása, azonban a szórtan jelentkező őshonos cserjék megőrzése szükséges. Cserjeirtás csak szeptember 1. és február 28. közötti időszakban lehetséges. A cserjeirtás megkezdésének időpontját legalább 5 nappal korábban írásban a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságnak szükséges bejelenteni, valamint a meghagyásra szánt cserjéket, cserjefoltokat a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni kell. Az érintett természetközeli gyepek esetén a kötelezően betartandó előírásoknál a NATURA

2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X.18.) Korm. rendeletet szükséges alapul venni.

A gyepterületek ideális használati módja, a legeltetés és a kaszálásváltásban történő alkalmazása.

A kaszálás a talajon fészkelő madarak költési időszakán kívül történjen (jellemzően a március 15-július 15 közti időszakon kívül),

Nagygombás vagy Külső Elléspart Holt-Tisza Natura 2000 SCI és SPA terület részét képezi.(hullámtér)

Az területet meghatározó ÁNÉR élőhelytípusai : Ártéri és mocsári ruderalis gyomnövényzet (O3), (De elárasztástól függően változó).

Nagygombás 1 ha rész	0607/9	0,29
-----------------------------	--------	------

A holtág területe megközelítőleg 1 ha. Természetes lefűződéssel alakult ki, a Tisza bal parti hullámtéri oldalon, közvetlenül a védőtöltés mellett. (Az Ellés part Holt-Tisza hullámtéri része) Medrének feltöltődése előre haladott. Gyakran kiszárad. Vízutánpótlását a Tisza áradásai biztosítják. Natura 2000 SCI és SPA terület.

Iszapnövény társulások (Iszapos partú folyók részben *Chenopodium rubri*, és részben *Bidention* növényzettel) Folyók hullámterén élő vagy egykori árterén fekvő, elöntés után szabaddá váló nedves felszíneken kifejlődő, döntően therophyata fajok alkotta, rendkívül gyorsan változó pionír élőhelytípus.

A fenntartás alapelvei: Az ártéri pionír növényzet megóvása csak az állandóan változó termőhelyi környezet. Az esetek többségében ez nem lokális intézkedéssel, hanem a folyók és holtmedrek élő ökológiai rendszerének nagyobb léptékű fenntartásával, általában más ökológiai célokkal (pl. rovarok, puhatestűek, halak, egyéb ártéri növényközösségek védelme) együtt valósulhat meg. *Az ártéri magaskórósok azon állományait tartjuk értékesebbeknek, amelyekben a gyomosító ruderalis fajok szerepe csekély, viszont előfordulnak bennük unikális növényfajok.*

Erdőrészletek (Natura 2000 SCI, SPA)

Kocsánytalan tölgy (KTT)	Elegyes hazai nyár (Ele-HNY)
Egyéb kemény lombos fajok (EKL)	Fűz (F)
Nemesnyár (NNY)	Elegyes Fűz (Ele-Fűz)
Hazai nyár (HNY)	

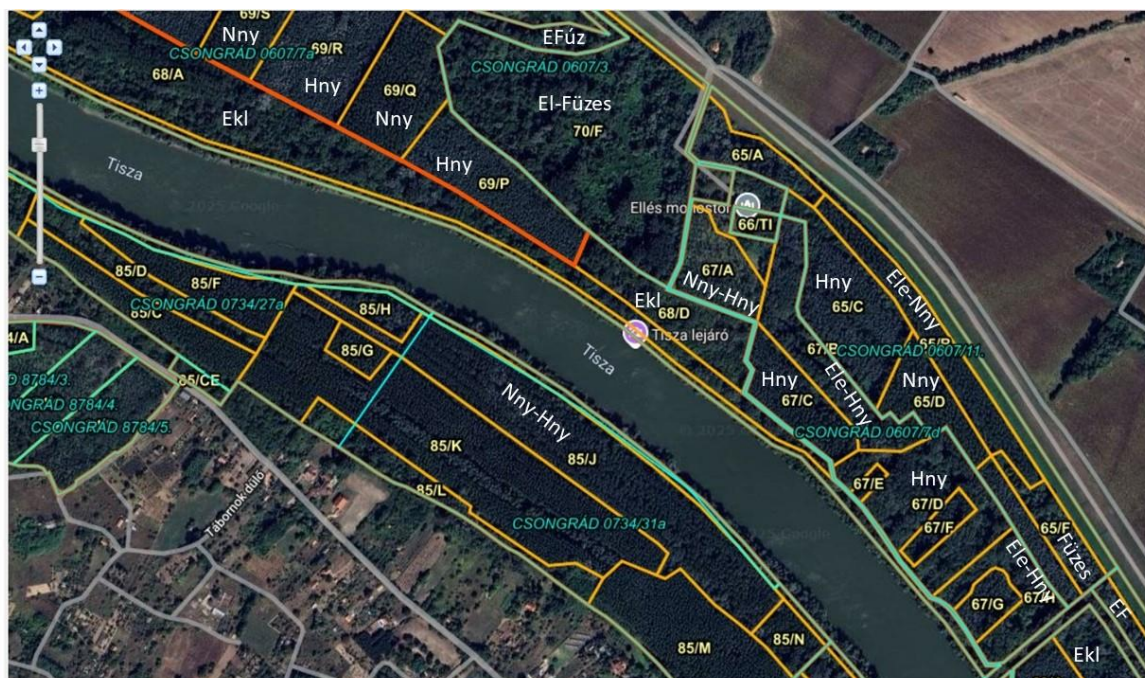
1. kép: Tisza bal oldali hullámtér, a folyás iránnyal együtt haladva lefelé (2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. kép)

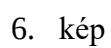
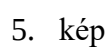
2. kép

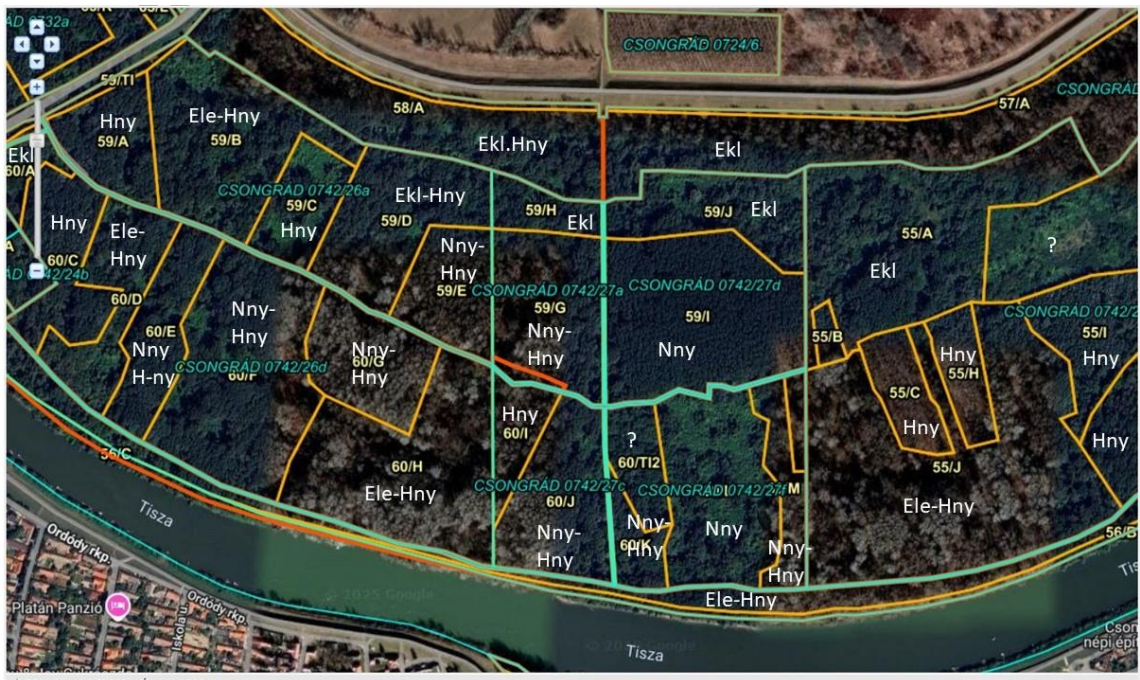

3. kép

4. kép

Fotók

Mámai Holt-Tisza (ártér)

Mámai Holt-Tisza (ártér)

Hullámtéri Ecsetpázsitos rét (hullámtér)

Hullámtéri mocsárrét (szarvas marhákkal)

Ellés parti Holt-Tisza (Csongrád feletti Lófogó) (ártér)

Nagygombás (hullámtér)

Ellés-parti monostor

Szakadás (hullámtér)

Fekete Holt-Körös (ártér)

Rázsonyi Holt-Körös (ártér)

Rázsonyi Holt-Körös (ártér)

Réti iszalag (gátoldal)

Deszk, 2025. 05. 20.

Dr. Szalma Elemér PhD